

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних економічних відносин
та управління проектами

Катерина Деделюк

Зовнішньоекономічна політика України

Навчально-методичний комплекс з дисципліни

Луцьк
2018

Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Зовнішньоекономічна політика України» для студентів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» // Укл. к.е.н., доц. Деделюк К. Ю. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2018.

Укладач: Деделюк Катерина Юріївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами СНУ імені Лесі Українки

Рецензенти: Урбан Оксана Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Луцький національний технічний університет

Романюк Наталія Іванівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин і регіональних студій факультету міжнародних відносин, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Навчально-методичний комплекс з дисципліни розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами

Протокол № 2 від «04» вересня 2018 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної комісії факультету міжнародних відносин

Протокол № 3 від «16» листопада 2018 р.

© Деделюк К. Ю., 2018
© Східноєвропейський національний університету імені Лесі Українки, 2018

ЗМІСТ

Вступ

- 1. Особливості підготовки та проведення практичних занять з дисципліни «Зовнішньоекономічна політика України»**
- 2. Практичні заняття з дисципліни «Зовнішньоекономічна політика України» (перелік питань для обговорення, тематика есе)**
- 3. Кейси з дисципліни «Зовнішньоекономічна політика України»**
- 4. Задачі з дисципліни «Зовнішньоекономічна політика України»**
- 5. Розподіл балів та критерії оцінювання**
- 6. Рекомендована література**

ВСТУП

Пропонований навчально-методичний комплекс призначений для використання студентами п'ятого курсу, галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», за освітньої програмою «Міжнародні економічні відносини» у процесі вивчення навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна політика України». Основою для розробки навчально-методичного комплексу стала робоча програма дисципліни, складена відповідно за структурно-логічною схемою.

Навчальна дисципліна покликана ознайомити студентів з напрямками реалізації зовнішньоекономічної політики України. Програмою дисципліни передбачено системний підхід до оволодіння понятійно-термінологічним апаратом з основ зовнішньоекономічної політики; аналізу системи державних органів формування і здійснення зовнішньоекономічної політики України; розуміння особливостей застосування інструментарію при здійсненні зовнішньоекономічної політики України, а саме зовнішньоторговельної, монетарної, валютної, інвестиційної, інноваційної; аналізу актуальних проблем зовнішньоекономічної політики та перспектив розвитку відносин з стратегічними партнерами України.

Виконання запропонованих практичних завдань, кейсів, комплексна підготовка до семінарських занять на основі засвоєного лекційного матеріалу дозволить студентами стати компетентними у таких питаннях: понятійно-термінологічний апарат зовнішньоекономічної політики держави, органи розробки і реалізації зовнішньоекономічної політики, основні її напрями і вектори; обробки інформації та узагальнення статистичних, аналітичних матеріалів, нормативно-правових документів, що відображають умови зовнішньоекономічної політики України; аналізу економічних ефектів співробітництва України з міжнародними організаціями, інтеграційними угрупованнями та стратегічними партнерами; критичної оцінки та аналізу актуальних викликів перед зовнішньоекономічною політикою України.

Доцільність вивчення дисципліни обумовлено потребою розуміння сутності та механізму здійснення зовнішньоекономічної політики України. Набуті знання та вміння можуть бути використані у практичній зовнішньоекономічній діяльності та є необхідними для формування висококваліфікованого фахівця у сфері міжнародних економічних відносин.

1. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ»

Базуючись на конспекті лекцій та опрацюванні рекомендованої літератури з дисципліни студенту запропоновано виконати перелік завдань відповідно до тематичної спрямованості практичних занять.

Завдання передбачають комплекс теоретичних питань за темою семінару, а також практичне завдання у вигляді підготовки есе за обраною темою, що дозволяє розвинути у студентів вміння самостійно вирішувати науково-аналітичні проблеми та формувати обґрунтовані аналітичні висновки та узагальнення.

Есе потрібно оформити у друкованому вигляді (до 5 сторінок формату А4, розмір шрифту – 12, міжрядковий інтервал - 1). Зміст есе має розкривати суть завдання, мати логічну структуру, супроводжуватися ілюстративним матеріалом (таблиці, графіки), має відображати власні аргументовані висновки студента за обраною темою.

Результат виконання практичних завдань необхідно особисто представити на практичному занятті за відповідною темою (виступ до 10 хвилин). Представлення доповіді обов'язково має супроводжуватися ілюстративним матеріалом (у друкованому вигляді або комп'ютерної презентації). Студент має вільно володіти матеріалом, давати відповіді на запитання викладача та аудиторії. Якість виконання та представлення результатів буде взято за основу при оцінюванні студента на практичному занятті. Оскільки заплановані види робіт мають дослідницький та творчий характер, при оцінюванні буде враховано рівень обґрунтованості особистих висновків доповідача.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ» (ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ, ТЕМАТИКА ЕСЕ)

Практичне заняття 1

Сутність і значення зовнішньоекономічної політики держави. Законодавче підґрунтя зовнішньоекономічної політики України

Перелік питань для обговорення

1. Визначте сутність зовнішньоекономічної політики держави, її цілі, чинники, механізм здійснення; розкрийте функції адміністративних державних органів у розробці і здійсненні зовнішньоекономічної політики України.
2. Розкрийте основні положення нормативно-правових документів у сфері зовнішньоекономічної політики України.
3. Визначте суть поняття «економічна безпека». Виділіть національні інтереси зовнішньої і внутрішньої складової економічної діяльності кожної держави.
4. Розкрийте суть поняття «зовнішньоекономічна діяльність», визначте суб'єкти і об'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Проаналізуйте режими, встановлені на території України, для іноземних суб'єктів господарської діяльності.
5. Визначте компетенції органів державного регулювання ЗЕД та органів місцевого управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Тематика для написання есе

1. Економічна безпека держави та її залежність від зовнішньоекономічної політики
2. Актуальні зміни в законодавстві України щодо здійснення та регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

Практичне заняття 2

Роль міжнародних організацій у розробці та реалізації зовнішньоекономічної політики України

Перелік питань для обговорення

1. Визначте і дайте характеристику етапам та напрямам співпраці України з СОТ
2. Визначте і дайте характеристику етапам та напрямам співпраці України з МВФ
3. Визначте і дайте характеристику етапам та напрямам співпраці України з ЄБРР

Тематика для написання есе

1. Ефективність членства України в СОТ
2. Можливості та загрози посилення співпраці України з МВФ.
3. Зовнішньоекономічний аспект співробітництва України з ЄБРР.
4. Надання кредитів та координація економічної співпраці при розробці і впровадженні реформ в Україні.

Практичне заняття 3

Зовнішньоторговельна політика України. Митна політика України

Перелік питань для обговорення

1. Визначте суть поняття «зовнішньоторговельна політика», виділіть основні складові, головні завдання і напрями зовнішньоторговельної політики України. Проаналізуйте принципи зовнішньоторговельного менеджменту.

2. Охарактеризуйте показники зовнішньої торгівлі та інструменти її здійснення. Український товарний класифікатор зовнішньоекономічної діяльності (УТКЗЕД). Проаналізуйте статистичні дані про експорт-імпорт товарів та послуг України (за 5 останніх років).

3. Визначте суть митної політики як складової зовнішньоекономічної політики держави. Основні принципи митної політики України.

Тематика для написання есе

1. Динаміка і структура зовнішньої торгівлі України впродовж часу незалежного розвитку.

2. Фактори, що стримують розвиток зовнішньої торгівлі та впливають на формування торговельної політики України.

3. Сучасні інструменти зовнішньої торговельної політики України.

4. Проблеми сучасної зовнішньоекономічної політики України: галузевий та географічний вимір.

Практичне заняття 4

Монетарна, валютна політика України. Особливості регулювання іноземних інвестицій в Україні

Перелік питань для обговорення

1. Визначте основні фінансові інструменти монетарної політики, а також вплив глобалізації на монетарну політику України. Охарактеризуйте етапи грошово-кредитної політики. Складіть таблицю: «Етапи формування валютної політики України».

2. Визначте суть і функції валютної політики як складової зовнішньоекономічної політики країни. Проаналізуйте форми та інструменти валютної політики держави. Охарактеризуйте основні етапи розвитку валютної політики суверенної України.

3. Розкрийте особливості валютного регулювання в Україні. Визначте напрями адаптації валютного законодавства України до вимог європейських країн.

4. Визначте специфіку формування державної інвестиційної політики. Викладіть головні напрямки інвестиційної політики України в період трансформації економіки. Поясніть поняття «інвестиційний ризик» та опишіть способи його страхування.

5. Оцініть участь України в міжнародних інвестиційних процесах.

Тематика для написання есе

1. Монетарна політика НБУ: сучасний стан та особливості..

2. Тенденції проникнення іноземного капіталу в банківську систему України: переваги та загрози.

3. Інвестиційна політика України: інструменти та особливості. Інвестиційна привабливість України. Перспективи вдосконалення інвестиційної політики України.

Практичне заняття 5

Зовнішньоекономічна політика України в галузі міжнародного обміну технологіями. Міграційна політика України

Перелік питань для обговорення

1. Поясніть сучасний зміст технології і міжнародного трансферу технологій. Визначте основні риси світового ринку технологій.
2. Виявіть сутність інноваційної політики України та коротко висвітліть основні положення державних документів України щодо розвитку високих технологій.
3. Охарактеризуйте науково-технічний потенціал України як основу для розбудови економіки знань.
4. Визначте суть поняття «міграційна політика», її складових та інструментів. Виділіть особливості розвитку міжнародного ринку праці; умови і мотиви трудової міграції України у трансформаційний період; характер і структуру міграційних процесів та їхній вплив на економіку України.
5. Вивчіть статистику сальдо зовнішніх міграцій населення України за період незалежності. Визначте інституційні регулятори зовнішніх українських міграцій.

Тематика для написання есе

1. Інноваційна політика України та розвиток інноваційної інфраструктури
2. Позиції України на міжнародному ринку технологій. Перспективи міжнародної співпраці.
3. Проблема «відпливу умів» та можливі шляхи її вирішення в Україні.

Практичне заняття 6

Зовнішньоекономічна політика України щодо ЄС. Зовнішньоекономічна політика України щодо країн СНД

Перелік питань для обговорення

1. Охарактеризуйте процес вступу Центральної та Східної Європи до ЄС. Визначте напрями зовнішньоекономічної стратегії України щодо ЄС.
2. Визначте динаміку та структуру інвестицій з країн ЄС в Україну і навпаки. Проаналізуйте цілі та ефективність реалізації програми ЄС для країн СНД (TACIS) і України.
3. Визначте місце СНД в зовнішньоекономічних зв'язках України.
4. Опишіть основні проблеми двосторонніх торгово-економічних стосунків та особливості застосування заходів торговельної, міграційної, інвестиційної політики.
5. Визначте ключові аспекти зовнішньоекономічної політики України по відношенню до країн ГУАМ, Вірменії, Туркменістану.
6. На основі аналізу статистичних даних сформулюйте тенденції розвитку основних векторів ЗЕП України в регіоні.

Тематика для написання есе

1. Перспективні напрями розвитку співпраці між Україною та ЄС відповідно до Угоди про асоціацію. Оцінка переваг та недоліків для української економіки.
2. Динаміка та структура зовнішньоторговельного обороту між Україною та ЄС. Характеристика чинники, що визначають тенденції співпраці.
3. Напрями трансформації зовнішньоекономічної політики України стосовно Росії та Білорусії та оцінка можливих наслідків для економік країн.
4. Оцінювання позицій України в ГУАМ на сучасному етапі, нові риси цієї міждержавної організації.

Практичне заняття 7

Зовнішньоекономічна політика України щодо країн Америки

Перелік питань для обговорення

1. Визначте особливості економічного співробітництва України та США. Поясніть причини вибору США як стратегічного партнера України.
2. Визначте чинники зацікавленості України в співпраці з регіоном. Виділіть негативні фактори, що сповільнюють динаміку взаємних стосунків.
3. Опишіть основні напрями співпраці України з такими торговими партнерами: США, Канада, Мексика, Бразилія, Аргентина, Еквадор та ін.
4. На основі аналізу статистичних даних сформулюйте тенденції розвитку основних векторів ЗЕП України в регіоні.

Тематика для написання есе

1. Динаміка та структура українського експорту та імпорту з країнами Америки.
2. Перспективні напрями розвитку співпраці між Україною та Канади відповідно до Угоди про асоціацію. Оцінка переваг та недоліків для української економіки.
3. Зовнішньоекономічні заходи зміцнення присутності України на ринках Латинської Америки.

Практичне заняття 8

Африканський вектор зовнішньої політики України. Зовнішньоекономічна політика України щодо країн Азії і АТЕС

Перелік питань для обговорення

1. Визначте основні напрями зовнішньоекономічного співробітництва України і африканських країн. Охарактеризуйте відносини України з країнами Північної, Західної та Південної Африки.
2. Визначте основні завдання та проблеми співпраці, специфіку ведення ділових стосунків з Африкою. Чим зумовлене особливе значення країн, що розвиваються, у зовнішньоекономічній політиці України?
3. Опишіть основні напрями зовнішніх економічних зв'язків України з країнами Азії, зокрема: Китай, Індія, Туреччина, Тайвань, Індонезія та ін.
4. На основі аналізу статистичних даних сформулюйте тенденції розвитку основних векторів ЗЕП України в регіоні.

Тематика для написання есе

1. Особливості зовнішньоекономічних зв'язків України з Китаєм та Індією: програми і проблеми зростання співробітництва.
2. Конкуренція України за ринки африканських країн: сильні та слабкі сторони співпраці.

3. КЕЙСИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ»

1. У зв'язку зі вступом до ЄС польські робітники сфери послуг, особливо водії, масово переїжджають в західні країни ЄС. За інформацією польської преси, в країні бракує приблизно 30 тисяч водіїв. Спрогнозуйте можливі наслідки такої ситуації для України в умовах дії безвізового режиму України з ЄС. Які заходи міграційної політики ви вважаєте доцільними в таких умовах?

2. Уряд України прийняв постанову про введення квот на експорт зерна тогорічного врожаю. Такий захід був пов'язаний з необхідністю попередження дефіциту продовольчого зерна на внутрішньому ринку. Наскільки такий захід відповідає правилам і принципам СОТ? Дайте обґрунтування наслідків квотування для ситуації на внутрішньому ринку, позицій зернотрейдерів та інших учасників ринку зерна.

3. За передкризові роки валютно-фінансова політика України зазнала істотної лібералізації. Зокрема, у квітні 2005 р. було скасовано вимогу щодо обов'язкового продажу валюти експортерами; з вересня 2005 р. комерційним банкам дозволено проводити форвардні операції з іноземною валютою; була скасована вимога до клієнтів банків при купівлі валюти надавати довідку податкової адміністрації; збільшено суму валютних цінностей, яку фізичні особи можуть вивозити за наявності у них спеціального дозволу НБУ та індивідуальної ліцензії від 50 тис до 100 тис дол. США; без наявності цих документів фізична особа може вивезти з України 10 тис дол. Поясніть, чим була викликана лібералізація валютної політики України. Як змінилась валютна політика у період та після кризи? Який ви бачите зв'язок між кризою і змінами валютної політики?

4. Відомо, що до вступу України до СОТ ЄС запровадив квоти на імпорт сталевих труб і сталевих виробів з України. Крім того, проти українських виробників часто ініціюються антидемпінгові розслідування. Поясніть, які наслідки мають дані заходи для внутрішнього виробництва і експорту України. Що необхідно зробити українським виробникам, щоб зберегти існуючі ринки збуту і завоювати нові? Як змінився доступ українських товарів на ринок ЄС після вступу України до СОТ?

5. За передкризові роки валютно-фінансова політика України зазнала істотної лібералізації. Зокрема, у квітні 2005 р. було скасовано вимогу щодо обов'язкового продажу валюти експортерами; з вересня 2005 р. комерційним банкам дозволено проводити форвардні операції з іноземною валютою; була скасована вимога до клієнтів банків при купівлі валюти надавати довідку податкової адміністрації; збільшено суму валютних цінностей, яку фізичні особи можуть вивозити за наявності у них спеціального дозволу НБУ та індивідуальної ліцензії від 50 тис до 100 тис дол. США; без наявності цих документів фізична особа може вивезти з України 10 тис дол. Поясніть, чим була

викликана лібералізація валютної політики України. Як змінилась валютна політика у період кризи? Який ви бачите зв'язок між кризою і змінами валютної політики?

6. Відповідно до методології Міжнародного торговельного центру, що базується на гравітаційній моделі зовнішньої торгівлі, було визначено 75 ринків, торговельний потенціал яких не повністю використаний українськими підприємствами. Найбільші з них – Сполучені Штати Америки, Німеччина, Велика Британія, Франція, Японія, Канада. Які перспективи та можливі загрози мають для української економіки поглиблення зовнішньоекономічної співпраці з цими країнами?

7. Транзитність геополітичного розташування України є однією з найважливіших передумов зовнішньоекономічної діяльності України. Цю властивість держави необхідно враховувати при розробці і здійсненні зовнішньоекономічної політики України. Як, на вашу думку, використовується транзитний потенціал України в зовнішньоекономічних зв'язках? Доведіть, що його можна використати ефективніше як на західному (європейському), так і на східному (СНД) векторах зовнішньоекономічної політики України.

8. Для зовнішньоекономічної політики України важливою є проблема енергетичної безпеки. Як відомо, через високу енергоємність українського господарства та світову економічну кризу питання ефективного використання енергії стало одним з ключових питань безпеки нашої держави. Поясніть, які енергетичні виклики і перспективи є спільними для України і ЄС. Від яких ще країн залежить енергетична безпека України і Європи?

9. Україна підписала ряд двосторонніх угод про співробітництво у сфері контролю за дотриманням конкурентного законодавства, зокрема, про зближення нормативно-правової бази в галузі антимонопольного регулювання, створення умов для добросовісної конкуренції, регулювання діяльності природних монополій. Такі двосторонні угоди Антимонопольний комітет України ініціював і уклав з АМК Білорусі, Молдови, Болгарії, Литви, Польщі, Словаччини, Чехії, Угорщини, з іншими країнами (Росія, Грузія, Азербайджан) було підписано міжурядові угоди у сфері розвитку конкуренції. Яке значення для зовнішньоекономічної політики України має підписання таких договорів? Чому слід прагнути до узгодження міжнародної конкурентної політики?

10. У 2016 році загальний експорт товарів та послуг України склав 49,3% від ВВП або 46 млрд. доларів США (за даними НБУ), з них 72,9% припадає на експорт товарів, решту становить експорт послуг (27,1%). Негативно вплинуло на експорт України та ВВП призупинення РФ дії Договору про зону вільної торгівлі з Україною з 1 січня 2016 року, в результаті чого були запроваджені ставки ввізного мита на рівні режиму найбільшого сприяння замість попередньо чинних “нульових” ставок ввізних

мит. Окрім того, РФ заборонила імпорт деяких сільськогосподарських товарів українського походження (м'ясо та продукція з нього, риба, молоко та молочна продукція, овочі, фрукти та горіхи, деякі продукти харчування) та обмежила транзитний рух вантажу з України через територію Росії до третіх країн, Казахстану та Киргизстану. Поясніть яким чином така ситуація вплинула на загальну макроекономічну ситуацію в Україні. Які можливі наслідки такої ситуації в середньо та довгостроковій перспективі?

11. Підтвердіть або аргументовано заперечіть наступне твердження: “Поглиблення економічних реформ в Україні передбачає вироблення нової стратегії залучення прямих іноземних інвестицій, заснованої не на “крапковому” інвестуванні окремих галузей, виробництв, а на комплексному підході, який складається з розробки довгострокових комплексних інвестиційних програм”. Які головні напрями інвестиційної політики України ви вважаєте пріоритетними? Які сектори економіки України найбільше потребують іноземного інвестування? Чому? Як вплинули світова економічна криза і інші фактори на величину припливу прямих іноземних інвестицій в Україну?

12. Формування показників зовнішньої торгівлі України відбувається під впливом наступних факторів: суттєва волатильність кон'юнктури світових ринків; значна сировинна спрямованість українського експорту та суттєва залежність вітчизняних підприємств від зовнішнього ринку збуту; продовження торговельної та військової агресії Росії. Обґрунтуйте вплив зазначених факторів на зовнішньоекономічну політику України та окресліть можливі шляхи мінімізації дії таких чинників.

13. Відомо, що в товарній структурі українського експорту переважає продукція з низьким ступенем обробки. Т. Вахненко стверджує: “Для здобуття позитивних ефектів від інтеграції у світогосподарський комплекс та прискорення темпів економічного розвитку Україні слід добиватися зміни структури вітчизняного експорту”. Доведіть, що ці зміни повинні бути. Які саме продукти повинні зменшити свою питому вагу в експорті, а які збільшити? Що повинна зробити в цьому плані держава? Який існує зв'язок між розвитком інноваційних технологій структурою експорту? Чому в Україні склалася існуюча структура експорту?

14. Сукупна частка ринку ЄС в обсязі українського експорту товарів зросла з 25,9% у 2008 р. до 37,1% у 2016 р., зокрема, внаслідок отриманих Україною автономних торгових преференцій та початку дії Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі між ЄС та Україною. Збільшується експорт до Єгипту та Індії: у 2016 р. на них припадало 6,3% та 5,2% загального обсягу експорту українських товарів. Поясніть які заходи зовнішньоекономічної політики посприяли тенденції до виходу на нові ринки? Які перспективи буде мати збереження такої динаміки? Визначте та обґрунтуйте інші пріоритетні ринки для України.

4. ЗАДАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ»

1. Коротко прокоментуйте зміни частки СНД в товарному експорті України. Розрахуйте частку країн СНД в товарному експорті України за такими даними:

Рік	Експорт всього, млн. дол. США	у країні СНД, млн. дол. США
1997	14231,9	5536,3
2007	49296,1	18087,0
2017	43264,7	6916,4

2. Як змінилася частка країн ЄС в товарному експорті України? Розрахуйте частку країн СНД в товарному експорті України за такими даними:

Рік	Експорт всього, млн. дол. США	у країні ЄС, млн. дол. США
1997	14231,9	3491,0
2007	49296,1	14021,3
2017	43264,7	17533,4

3. Розрахуйте та коротко проаналізуйте у скільки разів збільшилися показники експорту й імпорту України в торгівлі з країнами Америки за такими даними:

Рік	Експорт, млн. дол. США	Імпорт, млн. дол. США
1997	652,5	797,9
2007	2686,3	2255,4
2017	1207,9	3615,6

4. Розрахуйте та прокоментуйте динаміку зміни сальдо зовнішньоторговельного обороту України з країнами Азії за даними:

Рік	1997	2007	2017
Експорт товарів з України, млн. дол.	3878,6	10881,6	12967,3
Імпорт товарів до України, млн. дол.	844,9	9042,2	10679,4

5. Розрахуйте та прокоментуйте сумарний зовнішньоторговельний оборот України товарами і послугами за такими даними.

Рік		1997	2007	2017
Експорт, млрд. дол. США	товари	14231,9	49296,1	43264,7
	послуги	4738,4	9435,1	10714,3
Імпорт, млрд. дол. США	товари	17128,0	60618,0	49607,2
	послуги	1418,3	4995,5	5476,1

6. Розрахуйте і прокоментуйте сальдо зовнішньої торгівлі послугами України країнами Європи за такими даними:

Рік	1997	2007	2017
Експорт України до Європи, млн. дол.	832,5	3154,1	4019,5
Імпорт України з Європи, млн. дол.	388,4	2402,1	2558,6

7. Розрахуйте і прокоментуйте сальдо зовнішньої торгівлі послугами України з країнами Америки за такими даними:

Рік	1997	2007	2017
Експорт України до Америки, млн. дол.	198,8	793,1	1184,8
Імпорт України з Америки, млн. дол.	315,2	574,7	724,9

8. Визначте сальдо зовнішньої торгівлі за товарами і послугами. Поясніть, чому сальдо позитивне / негативне.

Рік		1997	2007	2017
Експорт, млрд. дол. США	Товари	14231,9	49296,1	43264,7
	Послуги	4738,4	9435,1	10714,3
Імпорт, млрд. дол. США	Товари	17128,0	60618,0	49607,2
	Послуги	1418,3	4995,5	5476,1

9. Розрахуйте та прокоментуйте зміну частки країн СНД в товарному імпорті України за даними:

Рік	Імпорт всього, млн. дол. США	у країни СНД, млн. дол. США
1997	17128,0	9871,7
2007	60618,0	25469,3
2017	49607,2	11477,9

10. Розрахуйте та прокоментуйте зміну частки країн СНД в імпорті послуг України за даними:

Рік	Імпорт всього, млн. дол. США	з країн СНД, млн. дол. США
1997	1418,3	397,0
2007	4995,5	799,8
2017	5476,1	650,4

11. На основі розрахунків порівняйте та прокоментуйте зміну часток країн СНД та ЄС в структурі імпорту послуг в Україну за даними:

Рік	Імпорт всього, млн. дол. США	з країн СНД, млн. дол. США	з країн ЄС, млн. дол. США
1997	1418,3	397,0	388,4
2007	4995,5	799,8	2402,1
2017	5476,1	650,4	2558,6

12. На основі розрахунків порівняйте та прокоментуйте зміну часток країн Азії та ЄС в структурі товарного експорту України за даними (млн. дол.):

Рік	Експорт всього, млн. дол. США	в країни Азії, млн. дол. США	в країни ЄС, млн. дол. США
1997	14231,9	3878,6	3491,0
2007	49296,1	10881,6	14021,3
2017	43264,7	12967,3	17533,4

13. На основі розрахунків порівняйте та прокоментуйте зміну часток країн Азії та ЄС в структурі товарного імпорту в Україну за даними (млн. дол.):

Рік	Імпорт всього, млн. дол. США	в країні Азії, млн. дол. США	в країні ЄС, млн. дол. США
1997	17128,0	844,9	5261,7
2007	60618,0	9042,2	22274,5
2017	49607,2	10679,4	20799,4

14. Розрахуйте зовнішньоторговий оборот України за такими даними (млн. дол.):

	1997	2007	2017
Експорт товарів	14231,9	49296,1	43264,7
Експорт послуг	4738,4	9435,1	10714,3
Імпорт товарів	17128,0	60618,0	49607,2
Імпорт послуг	1418,3	4995,5	5476,1

15. Розрахуйте та прокоментуйте процентне співвідношення груп країн у експорті послуг з України за такими даними (млн. дол., 2017 р.):

Експорт всього	43264,7
Країни СНД	6916,4
Європа	17901,9
Азія	12967,3
Африка	4047,7
Америка	1207,9
Австралія і Океанія	71,9

5. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)								Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1								Модуль 2			
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			МКР 1	МКР 2	МКР 3	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	10	25	25	100
5	5	5	5	5	5	5	5				

З кожної із тем змістових модулів, які виносяться на семінарські заняття студент може отримати певну кількість балів. Загальна сума балів, яку студент отримує за відповіді на семінарських заняттях, підготовку та представлення доповідей – 40. Таким чином, загальна сума балів поточного контролю – 40.

Кількість балів, отримана на семінарі визначається і оголошується в кінці заняття, враховуючи доповнення та інші види активності студента.

Після освоєння кожного змістового модуля передбачено написання модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль проходить у формі екзамену, за складання якого студент може отримати максимум 60 балів. Студент обов'язково складає екзамен у тому разі, якщо набрав менше 75 балів протягом семестру, або якщо не згідний з балами, які набрав. В такому разі, бали за модульні контрольні роботи анулюються, залишаються бали за поточне оцінювання.

Загальна сума балів за курс – 100. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 -74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні джерела

1. Бовтрук Ю. А. Зовнішньоекономічна політика України / Ю. А. Бовтрук // Регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. За ред. І.І. Дахна. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С. 10-64.
2. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності / О. П. Гребельник. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 696 с.
3. Кредісов А. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю / А. І. Кредісов, С. М. Березовенко. – К.: ВІРА-Р, 2002. – 552 с.
4. Новицький В. Україна в системі міжнародних відносин в умовах глобалізації / В. Новицький. – К.: Вид-во Європейськ. Ун-ту, 2005. – 240 с.
5. Храмов В. О. Зовнішньоекономічна політика / В. О. Храмов. – К.: МАУП, 2002. – 264 с.
6. Зовнішньоекономічна політика України: європейський та російський вектор / За заг. ред. А. А. Мазаракі – К.: КНЕУ, 2005. – 280 с.
7. Пашко П. В. Митна політика та митна безпека України / П. В. Пашко, П. Я. Пішой // Фінанси України. – 2006. – № 1. – С. 80-84.
8. Фліссак К. А. Регулятивні та стимулюючі засоби інтеграційних прагнень України у сфері зовнішньої торгівлі / К. А. Фліссак // Економічний часопис-XXI. – 2011. – № 5-6. – С.3–8.
9. Шаров О. Економізація зовнішньої політики: сьогоднішня українська тактика / О. Шаров // Економічний часопис-XXI.– 2007.– №9–10. – С. 21–26.
10. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 №959-ХІІ, із змінами і доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua.
11. Analysis of the EU-Ukraine relations in the context of the Association Agreement and related documents and the EU 2014 – 2020 financial perspective. – [Electronic resource]. – Available at: <http://www.project-bridge.eu/datoteke/Actions2012/BRIDGE-ANALYSIS%20OF%20THE%20EU-UKRAINE%20RELATIONS.pdf>.
12. Ease of Doing Business in Ukraine. – [Electronic resource]. – Available at: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine/>.
13. How a positive image of Ukraine is forming. – [Electronic resource]. – Available at: <http://image.ua/how-a-positive-image-of-ukraine-is-forming/?lang=en>.
14. Okhrimenko A. The future of the economy of Ukraine after the summit in Vilnius. – [Electronic resource]. – Available at: <http://okhrimenko.blogactiv.eu/2013/08/21/the-future-of-the-economy-of-ukraine-after-the-summit-in-vilnius/>.
15. President: Cooperation with China is Ukraine's foreign policy priority. – [Electronic resource]. – Available at: <http://www.president.gov.ua/en/news/20453.html>.
16. Ukraine Economy Profile 2013. – [Electronic resource]. – Available at: http://www.indexmundi.com/ukraine/economy_profile.html3.
17. Ukraine - Foreign direct investment. – [Electronic resource]. – Available at: <http://www.indexmundi.com/facts/ukraine/foreign-direct-investment>.
18. Ukraine's science profile. – [Electronic resource]. – Available at: https://www.google.com.ua/?gws_rd=cr&ei=udKUpOVAYjRtQbdz4GoBA#q=science+and+technology+in+ukraine.

Документи профільних організацій та міністерств, збірники аналітичної та статистичної інформації

1. Експортна Стратегія України. Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017 – 2021 // <http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=e6ab10fa-0ad9-4fe4-b8be-32f570693b64&title=EksportnaStrategiiaUkraini-DorozhniaKartaStrategichnogoRozvitkuTorgivli2017-2021>.
2. Зовнішньоекономічна діяльність України // <http://me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=565ab860-7fe2-4f51-8e27-0b70ff06c732&tag=ZovnishnoekonomichnaDiialnist>.
3. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС // <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=c6f1c10b-791e-4067-8580-09e2f2739f8e&tag=ZonaVilnoiTorgivliMizhUkrainoiuTas>
4. Імплементация Угоди про асоціацію в торговельній та економічній сферах // <http://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=f1bdcc6c-abc8-46dc-9648-ed56b2fcea1c&tag=ImplementatsiiaUgodiProAsotsiatsiiuMizhUkrainoiuTas>
5. Міграційний профіль України // <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/monitoring-migracijnih-procesiv/migracijnij-profil.html>
6. Нова енергетична стратегія України до 2035 року: «безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» // <http://mre.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>
7. Основні засади грошово-кредитної політики на 2018 рік та середньострокову перспективу // <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=55564681>.
8. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2016-2019 роки // <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/pro-shvalennya-prognozu-ekonomichnogo-i-socialnogo-rozvitku-ukrayini-na-20192021-roki>.
9. Програма підтримки кластерів в Україні: принципи розробки та ключові особливості // https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2016/01/PP_04_2015_ukr.pdf
10. Угода про Асоціацію між ЄС та Україною «Короткий посібник з Угоди про Асоціацію» // http://www.eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement/guide.pdf
11. Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою: нові горизонти для українського бізнесу // https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/canada/files/Canada_Brochure2015_v5.pdf
12. Україна та Світова організація торгівлі // <http://me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=8347f1df-c110-4f80-a33f-da059690c402&tag=SpivrobotniststvoZSvitovoiuOrganizatsiieiuTorgivli>.

Рекомендовані інтернет-ресурси

1. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
2. Бюро інформації Ради Європи в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua>.

3. Державна митна служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua/>.
4. Представництво Європейської Комісії в Україні та Білорусії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://delukr.cec.eu.int>.
5. Довідник з європейської інтеграції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu-directory.ea-ua.info/>.
6. Офіційний сайт Європейського Союзу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://europa.eu/int/>.
7. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
8. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
9. Міністерство закордонних справ України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/>.
10. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Навчально-методичне видання

Катерина Деделюк

Зовнішньоекономічна політика України

Навчально-методичний комплекс з дисципліни

Друкується в авторській редакції